II. správa SNB
Analytický odbor

Č.j.: CB-0077/148/03-89

V Praze dne 25.7.1989

[redacted] !

Výtisk č.: 2
Přílohy: 6/11
7/20

Denní situační zpráva č. 148/89 ze dne 25.7.1989

K bodu 2a :
K bodu 2b : 1025,7
K bodu 3 :
K bodu 4 : 6

Náčelník II. správy SNB
plk. PhDr. Karel VYKYPĚL

Rozdělovník:

1) OAI VOS FMV
2) DOMO
3) I. 2NS
4) 2NS-VS
5) 2NS-OS
6) „P"

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

212

Příloha č. 1 k č.j.: CB-0077/148/03-89

[redacted] !

Výtisk č.: 2
Počet listů: 1

K bodu 2b

Rozdělovník č.1

Čestmír CÍSAŘ v rozhovoru s Miroslavem GRÉGREM hodnotil možnosti vydávání samizdatového klubového časopisu OBRODY jako omezené. Proto, aby časopis DIALOG mohl být rozšiřován ve větším množství, je nutné získat vhodné rozmnožovací stroje. Proto, aby takové stroje byly získány, by chtěl CÍSAŘ prosadit, aby vznikla zahraniční odbočka OBRODY, jejímž předsedou by se mohl stát Zdeněk HEJZLAR. Z dalších známých emigrantů by se do OBRODY měli zapojit Jiří PELIKÁN, Ota ŠIK a Karel BARTOŠEK. V podstatě by se do zahraniční odbočky OBRODY mohl zapojit celý okruh osob okolo emigrantského časopisu LISTY. Tito členové v zahraničí by také platili příspěvky a za získané peníze by mohli do Československa zaslat výkonný rozmnožovací stroj.

Dále CÍSAŘ uváděl, že v Československu se postupně bude politická situace měnit ve prospěch OBRODY. Situace se vyvine jako v Polsku a KSČ se rozpadne. OBRODA se nyní musí pustit do ostrých politických záležitostí. Měl by se vydat dokument, že poslanci nemají důvěru voličů a vystoupit s požadavkem na předčasné volby.

Poznatek byl získán dne 17.7.1989 Pramenem č. 1, je hodnocen jako seriozně přenesený a je možno jej využít v informačním toku FMV.

Jsou realizována opatření k zajištění důsledné kontroly činnosti CÍSAŘE a ke zjišťování jeho kontaktů do zahraničí.

A2 – 675 – 10/1

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zpřístupněno podle zákona č. 412/2005 Sb.

z výtvarníků odmítli podepsat JIRA, BUŠTÍK, RABAS. Václav HAVEL žádal o podpis Bohumila HRABALA, který mu sdělil, že kdyby ze ním přišel do hospody s peticí, tak jak byli domluveni,tak by jí býval podepsal, ale nyní ji již nepodepíše. Z dalších nových signatářů je klavíristé Martin KRŠTOCHVÍL a Olga WALLIÓ. Petici rovněž podepsala hlasatelka ČST Zdena VAŘECHOVÁ, která ke svému podpisu dále ještě přidala: "Již delší dobu v úzkém kruhu rodinném přemýšlíme o kulturní politice v tomto státě. Manžel má možnost vyjádřit svůj názor v kolektivu sólistů činohry Národního divadla a já volím tuto cestu. Jednoznačně připojuji svůj podpis. A dalším členům kulturní fronty vyjadřuji svůj nesouhlas s kulturní politikou naší vlády. Přestavba a demokracie v naší společnosti, včetně změn by měly začít především v umělecké sféře." VAŘECHOVÁ

Josko SKALNÍK se v rozhovoru s Alexandrem VONDROU a Ivanem LAMPERTEM vyjádřil, že v červenci 1989 byla prováděna ankety pro Videožurnál, kde několik signatářů "Několika vět" odpovídalo na otázku "Proč jsi podepsal Několik vět?". Mezi jinými odpovídali: M. KOCÁB, P. POLÍVKA, J. BARTOŠKA a V. MERTA.

Podle vyjádření SKALNÍKA bylo pod "Několik vět" získáno do současné doby 9 119 podpisů a každý týden má přibývat asi 2.000 podpisů.

Jedním z nejaktivnějších z hlediska hledávání podpisů je hudební redaktor REJŽEK, prý pod nátlakem donutil k podpisu zpěvačku Marii ROTTROVOU. Že zpěvaků nepodepsali GOTT a BOBEK, z výtvarníků odmítli podepsat JIRA, BUŠTÍK, RABAS. Václav HAVEL žádal o podpis Bohumila HRABALA, který mu sdělil, že kdyby ze ním přišel do hospody s peticí, tak jak byli domluveni,tak by jí býval podepsal, ale nyní ji již nepodepíše. Z dalších nových signatářů je klavíristé Martin KRŠTOCHVÍL a Olga WALLIÓ. Petici rovněž podepsala hlasatelka ČST Zdena VAŘECHOVÁ, která ke svému podpisu dále ještě přidala: "Již delší dobu v úzkém kruhu rodinném přemýšlíme o kulturní politice v tomto státě. Manžel má možnost vyjádřit svůj názor v kolektivu sólistů činohry Národního divadla a já volím tuto cestu. Jednoznačně připojuji svůj podpis. A dalším členům kulturní fronty vyjadřuji svůj nesouhlas s kulturní politikou naší vlády. Přestavba a demokracie v naší společnosti, včetně změn by měly začít především v umělecké sféře." VAŘECHOVÁ tento svůj názor měla zaslat i na ÚV KSČ.

K osobě REJŽKA SKALNÍK ještě uvedl, že rovněž donutil k podpisu režisérku Věru CHYTILOVOU, kdy jí měl zatáhnout do průjezdu, vytáhnout petici a začít na ni řvát, že jak to nepodepíše, tak bude totálně "v prdeli". CHYTILOVÁ údajně ani nevěděla o co jde. REJŽEK má mít na získávání podpisů již svoji metodu. Váhající umělce nejprve s peticí načne a později je donucuje k podpisu.

Mezi kolektivem herců "Divadla Na zábradlí", kteří měli všichni podepsat petici se již projevují obavy a strach, že z tohoto důvodu bude na podzim divadlo uzavřeno.

Poznatky byly získány dne 21.7.1989 Pramenem č. 2, jsou hodnoceny jako seriozní a lze je využít v informačním toku FMV.

Jsou realizována opatření k získání dalších informací o probíhající podpisové akci, po zhodnocení budou přijata následná opatření.

A2 - 379/1-1

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (§ 22 odst. 1 zákona č. 412/2005 Sb.)
Uvolněno k nahlédnutí dne 1. 1. 2008

215

nemohl již BARTONČIK vystoupit s připravenými námčty na změnu politické linie ČSL. V průběhu zasedání BARTONČÍK v rozrušení prohlásil, že bude ANDRŠE žalovat. 3 k č.j.:CB-0077/148/03-89

BARTONČÍK a jeho skupina se ale s touto skutečností nemíní smířit a dohodli se na změně postupu k výše uvedenému cíli. Co nejrychlejí zorganizovat na celém území ČSR podpisovou akci v členské základně ČSL, která bude zaměřena především na urychlené svolání V. sjezdu ČSL, jehož stěžejní náplní bude vyřízení kádrových opatření. Pouze v příznivém případě, podle průběhu jednání sjezdu, by se mohli pokusit o prosazení návrhu na vytvoření křesťanské strany, nejlépe demokratického typu. V prvé řadě však hodlají prosadit výměnu celého současného vedení ČSL. Jejich záměr potvrzuje i ochota souhlasit s tím, aby sjezd trval

Výtisk č.: 2
Počet listů: 2

Dr. Josef BARTONČÍK ... ANDRŠE, který BARTONČÍKA a jeho spolupracovníky označil jako frakcionáře a narušitele jednoty strany. Tím sbavil BARTONČÍKA záměru aktivně a koordinovaně zaútočit proti vedení strany a přinutil jej, aby se před členy ÚV ČSL hájil. Vzhledem k tomu, že ANDRŠŮV diskusní příspěvek akceptovala převážná část pléna ÚV, kromě členů z jižní Moravy, nemohl již BARTONČÍK vystoupit s připravenými náměty na změnu politické linie ČSL. V průběhu zasedání BARTONČÍK v rozrušení prohlásil, že bude ANDRŠE žalovat.

BARTONČÍK a jeho skupina se ale s touto skutečností nemíní smířit a dohodli se na změně postupu k výše uvedenému cíli. Co nejrychlejí zorganizovat na celém území ČSR podpisovou akci v členské základně ČSL, která bude zaměřena především na urychlené svolání V. sjezdu ČSL, jehož stěžejní náplní bude vyřízení kádrových opatření. Pouze v příznivém případě, podle průběhu jednání sjezdu, by se mohli pokusit o prosazení návrhu na vytvoření křesťanské strany, nejlépe demokratického typu. V prvé řadě však hodlají prosadit výměnu celého současného vedení ČSL. Jejich záměr potvrzuje i ochota souhlasit s tím, aby sjezd trval

jen jeden den, v případě, že by nebylo možné organizačně, pro krátkou dobu, sjezd zajistit. O rozmnožení podpisových archů a průvodního listu se postará Richard SACHER - bývalý funkcionář SÚV ČSL, který vlastní osobní počítač a tiskárnu.

Poznatek byl získán dne 11.7.1989 Pramenem č. 1, je hodnocen jako seriozně přenesený a lze jej využít v informačním toku FMV.

Jsou realizována opatření, zamčřená k negaci nepřátelské činnosti BARTONČÍKA v rámci ČSL. Situaci a dalšímu vývoji v ČSL je věnována stálá pozornost.

672
A2 — 10/2

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (skartační řízení ukončeno) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 37 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb

217

Příloha č. 4 k č.j.:CB-0077/148/03-89

[redacted] !

Výtisk č.: 2
Počet listů: 1

K bodu 2b

Rozdělovník č. 1

Václav HAVEL připravuje interview pro radio Svobodná Evropa a na tématu se dohodnul s vedoucím československé sekce RSE KAŠPÁRKEM. HAVEL bude hovořit k pamfletu "Několik vět", k návštěvě u ministra zahraničí NSR GENSCHERA, o karavaně míru v ČSSR, o setkání se zpěvačkou BAESOVOU, k ceně německých knihkupců, k celkové politické situaci v ČSSR a ke svému životu, osobních problémech, postavení a každodenním životě.

K českému vysílání RSE HAVEL navrhuje, aby RSE změnila taktiku a chovala se jako normální sdělovací prostředek. Dále navrhuje, aby se RSE získávalo informace a interview i od dalších občanů a ne jen disidentů. Žádal KAŠPÁRKA, aby telefonicky RSE kontaktovala známé umělce, představitele podniků a čs. institucí, vládní mluvčí a další občany. Kladla by jim otázky, které i s odpověďmi by byly autenticky vysílány včetně jména dotazované osoby. Tím by se dle mínění HAVLA postupně odstraňovala tajuplnost RSE a stávala se normálním sdělovacím prostředkem.

Libuše ČEŘOVSKÁ následně sdělila HAVLOVI, že výše uvedená otázka bude projednána, ale uvedla, že interní směrnice amerického ředitele RSE opravňuje jen ČEŘOVSKOU zprostředkovávat rozhovory. Pro začátek doporučoval HAVEL rozhovor s Michalem KOCÁBEM, který byl vyhodnocen jako nejlepší hudebník roku. ČEŘOVSKÁ i KAŠPÁREK přislíbili, že se touto otázkou budou zabývat a námět berou jako zajímavý.

Poznatky byly získány dne 13.7.1989 Pramenem č. 2, jsou pravdivé a lze je využít pouze v informačním toku FMV.

Jsou realizována opatření k získávání dalších informací k činnosti RSE a jejímu propojení na vnitřního protivníka.

A2-643-10/3

218

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Archivní zákon č. 412005 Sb odst 3 zák. č.

Příloha č. 5 k č.j.: CB-0077/148/03-89

[redacted] !

Výtisk č.: 2

Počet listů: 4

K bodu 2b

Rozdělovník č. 1

Dne 19.7.1989 se v bytě ing. Rudolfa SLÁNSKÉHO uskutečnila další schůzka skupiny tzv. exkomunistů. Schůzky se zúčastnili Rudolf SLÁNSKÝ, Bohumil ŠIMON, Vladimír KADLEC, Milan HÜBL, Václav SLAVÍK, Věnek ŠILHAN, Zdeněk JIČÍNSKÝ, Vladimír KOLMISTR, Luboš KOHOUT, Rudolf ZEMAN, Jan URBAN, František ŠAMALÍK, Jiří HÁJEK a Jan ŠTERN.

V úvodu diskuse zaměřené především na současnou situaci v PLR informoval Jan URBAN o svém setkání s Poláky, ze kterého vyplynulo, že poslanecký klub Solidarity přijal prohlášení k podpoře demokratizačního procesu v ČSSR a na podporu "nezávislých struktur" v ČSSR. Toto prohlášení údajně podepsalo 169 poslanců.

Ve vlastní diskusi o situaci v PLR pak přítomní konstatovali, že situace je zde velmi složitá i pro Solidaritu, která je prakticky před rozkolem. Solidarita bojující je nejen proti PSDS, ale i proti WALESOVI a přitom disponuje značnými prostředky, zejména silnou základnou reprografické techniky, vysílačkami, kterými vstupuje i do vysílání polské TV apod. Současně vzniká proti JARUZELSKÉMU i silná opozice uvnitř PSDS a to jak v aparátu, tak i v Bezpečnosti a částečně i v armádě. Lze předpokládat, že rozpory se budou dále prohlubovat. K tomu přispěje i situace, kdy Solidarita bude nutně cítit spoluzodpovědnost za vývoj situace v PLR a tak bude nucena v parlamentě v řadě případů souhlasit i s nepopulárními opatřeními navrhovanými vládou. Přesto jsou dle URBANA představitelé Solidarity optimističtí v hodnocení perspektiv Polska.

Většina přítomných na schůzce se shodla, že není perspektiva, že by bylo možno situaci v PLR vyřešit cestou rozšiřování soukro-

mého kapitálu a že naopak lze předpokládat zesilování sociálních konfliktů a politické nestability. Během příštích 10 let není možno počítat se zlepšením hospodářské situace v PLR.

Hovořilo se rovněž o tom, že president USA BUSCH působil při své návštěvě na Solidaritu, aby podpořila JARUZELSKÉHO se zdůvodněním, že GORBAČOV nepotřebuje další destabilizaci situace.

V další diskusi se hovořilo na schůzce o situaci v SSSR a to zejména na základě informací, které o situaci v SSSR přivezl ze své návštěvy Vladimír SEIDL. K tomu především Bohumil ŠIMON informoval o nebezpečí hladomoru v SSSR, nebezpečí vzniku lokálních občanských válek i o velmi rozšířených náladách proti GORBAČOVOVI, kdy na jedné straně je kritizován za pomalý postup a na druhé straně za nebývalé nepořádky v celé společnosti.

V průběhu schůzky telefonoval SLÁNSKÝ se Zdeňkem MLYNÁŘEM a v této souvislosti informoval přítomné, že jej MLYNÁŘ upozorňoval na některé pasáže z posledního projevu s. GORBAČOVA, kde se již projevuje přitvrzený postoj, i když se shodli, že se jedná stále jen o řeči.

Účastníci schůzky se shodli v názoru, že s. GORBAČOV stále ještě získává pozitivní body v zahraniční oblasti, avšak ve vnitřní politice a ve vztahu k ostatním ZSS je možno mu vytknout, že svým nepromyšleným postupem přispěl k současné složité situaci. Nezvládne-li současnou stávkovou vlnu, hrozí nebezpečí, že to bude mít následky i pro něho.

V další části schůzky se diskutovalo o situaci v ČSSR před 21. srpnem. Jan ŠTERN s odvoláním na divadelní kruhy informoval, o údajném výroku J. ŠVORCOVÉ, že 21. srpna se všechno změní. ŠVORCOVÁ se přitom údajně odvolávala na nový rozhovor se s. FOJTÍKEM. V této souvislosti se diskutovalo o tom, zda se chystají či nechystají provokace a byla snaha prosazovat názor, že jsou ve vedení sklony zasáhnout obdobně jako v Číně. Tento názor prosazoval zejména Jiří HÁJEK.

ARCHIV ZRUŠENÉHO VÝBORU KSČ

Na podporu tohoto názoru nechal Vladimír KOLMISTR kolovat mezi přítomnými "Vnitrostranickou informaci o výzvě "Několik vět".

Milan HÜBL upozornil přítomné na samizdatový časopis SPORT, který označil za odvar radikalizace mezi mladými a úvodník Jana RUMLA označil z politického hlediska za katastrofální. Na to reagoval František ŠAMALÍK s tím, že mladí si nechtějí dát říci a domnívají se, že situace se musí rozhodnout na ulici.

V další části schůzky byl Jiří HÁJEK vyzván, aby informoval o své cestě a návštěvě ve Švédsku na kongresu Socialistické internacionály (SI).

Jiří HÁJEK uvedl, že již cestou do Norkka se ve Švédsku setkal se sociálními demokraty, kteří jej žádali, aby cestou zpět uskutečnil ve Švédsku přednášku a současně navrhli, že zajistí u W. BRANDTA jeho pozvání na kongres SI. To se také stalo a HÁJEK se kongresu zúčastnil jako host a byl zde označen cedulkou jako zástupce CH-77.

HÁJEK dále hovořil o tom, že SSSR na kongresu zastupoval pracovník mezinárodního odd. ÚV KSSS RYŠKIN, který se ve vztahu k HÁJKOVI choval velmi zdrženlivě. Stejně postupoval i polský zástupce. Naopak MYERS, který vedl delegaci MSDS se k HÁJKOVI choval velmi přátelsky. Velmi dobré rozhovory měl HÁJEK s NAPOLITÁNEM, CRAXIM a BRANDTEM.

Za zajímavý označil HÁJEK vztah s představiteli exilové čs. sociální demokracie. BERNARD se k němu choval sice přátelsky, avšak jednalo se prakticky pouze o vzpomínky, HRUBÝ byl až agresivní a nasazoval především na JANÍRA, a LOEWY HÁJKA ostentativně ignoroval.

Dále HÁJEK informoval o hlavních bodech jednání kongresu SI s tím, že do popředí vystupují ekologické problémy, otázky nacionalizace ekonomiky zůstávají v programových dokumentech pouze ve vztahu ke klíčovým odvětvím průmyslu a naopak byl poprvé položen důraz na soukromý sektor a tržní mechanismus.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

221

HÁJEK informoval, že dokumenty kongresu SI přivezl a předal je k překladu Společenství pro studium demokratického socialismu.

SLÁNSKÝ na schůzce informoval o svém rozhovoru s Irenou DUBSKOU, která údajně mluvila s obhájcem Jakuba DUBSKÉHO. Dle informací obhájce DUBSKÝ obvinění odmítá, je v dobrém psychickém stavu, avšak současně obhájce DUBSKOU upozornil, že v Litoměřicích jsou nejpřísnější vazební podmínky v ČSSR.

Krátce se rovněž hovořilo o televizním pořadu Žháři, který však většina přítomných neviděla. Ti co jej viděli se shodli, že byl nepřehledný a málo srozumitelný.

Mimo vlastní schůzku exkomunistů se v individuálním rozhovoru vyjádřil Bohumil ŠIMON, že de dne 11.7.1989 setkal s Alexandrem DUBČEKEM a Oldřichem ČERNÍKEM. Na tomto setkání DUBČEK informoval, že kromě společného dopisu s ČERNÍKEM považoval za nutné napsat ještě osobní dopis s. GORBAČOVOVI a tento byl již odeslán. ŠIMON rovněž sdělil, že po tomto setkání se DUBČEK a ČERNÍK setkali v bytě TUČKA ake 4hodinovému rozhovoru se zpravodajem Izvěstií.

Poznatky byly získány dne 20.7.1989 Pramenem č. 1, jsou hodnoceny jako seriozně přenesené a lze je využít v informačním toku FMV.

Získané poznatky budou využity v rámci přípravy a realizace opatření v souvislosti s výročím srpna.

A 2 - 678 - 10/VS

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (Sv. 1 zák. č. 2/2005 Sb.)

222

Příloha č. 16 k č.j.: CB-0077/148/03-89

[redacted] !

Výtisk č.: 1
Počet listů: 1

K bodu 4

Rozdělovník č. 1

Dodatek k naší DI č. 146/89 z 21.7.1989

Jak bylo dodatečně zjištěno, jiří KANTŮREK (1932) prezentoval názory, které slyšel na recepci u příležitosti rozloučení s velvyslancem USA NIEMCZIKEM od zatím neustanoveného amerického diplomata, který bude v ČSSR působit.

Jsou realizována opatření k ustanovení uvedeného USA diplomata.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1.1.2006 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

223

Příloha č. 7 k č.j.: CB-0077/148/03-89

[redacted]

Výtisk č.: 2
Počet listů: 9

K bodu 2b

Rozdělovník č. 1 - pro informaci všem členům PÚV KSČ a vedoucího oddělení ÚV KSČ s. HEGEBARTA

V souvisloti se záměrem tzv. OBRODY - Klubu za socialistickou přestavbu připravit rozeslání většího množství textu dopisu "Všem členům Komunistické strany Československa" a vydat Prohlášení k 21. výročí internacionální pomoci, bylo dne 25. 7. 1989 organizováno opatření, jehož cílem bylo získat tyto materiály k přijetí dalších účinných opatření ke zmaření záměrů OBRODY.

Opatření bylo realizováno v souvislosti s plánovanou schůzkou výkonného výboru OBRODY.

V rámci opatření byl již před schůzkou výkonného výboru OBRODY předveden k podání vysvětlení na útvar SNB Miloš HÁJEK, u kterého byl mimo jiného zjištěn a dokumentován text dopisu "Všem členům KSČ" /viz. příloha/.

Dále byla zajištěna kontrola průběhu schůzky výkonného výboru OBRODY. K jejímu průběhu bude zpracována samostatná podrobná informace dne 26. 7. 1989.

Po skončení schůzky výkonného výboru bylo opatření prováděno i k dalším členům výkonného výboru. Na útvary SNB byli postupně předvedeni Jan URBAN, Josef STEHLÍK, Vladimír KABRNA, Vladimír KOLMISTR a Luboš KOHOUT.

Dopis "Všem členům KSČ" byl zajištěn ve dvou výtiscích u Vladimíra KOLMISTRA. Současně bylo zajištěno několik výtisků "Prohlášení k dvacátému prvnímu výročí 21. srpna 1968" /viz. příloha/,

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušeno podle ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 412/2005 Sb.

samizdatový časopis OBRODY Dialog č. 4 a 5 a několik výtisků pozvánek na schůzi představenstva OBRODY, které se má uskutečnit dne 1. 8. 1989 v bytě Jana URBANA.

Program jednání představenstva OBRODY dne 1. 8. 1989 je následující:

1/ Posouzení současné politické situace a schválení prohlášení k dvacátému prvnímu výročí 21. 8. 1968,

2/ Další informace.

Po ukončení výslechů a dokumentaci zajištěných materiálů byli všichni předvedení postupně propuštěni.

Poznatek byl získán dne 25. 7. 1989 Pramenem č. 3 a jeho možno využít do informačního toku FMV k informaci členů PÚV KSČ a vedoucího oddělení ÚV KSČ. s. HEGENBARTA, k informaci MV ČSSR a I. NMV ČSSR.

Provedené opatření splnilo stanovený cíl. Byla zajištěna procesně využitelná dokumentace k přípravě dopisu "Všem členům KSČ", který svým obsahem naplnil skutkovou podstatu trestného činu podvracení republiky podle § 98 TZ.

Převedením Miloše HÁJKA, autora dopisu "Všem členům KSČ", byl narušen i průběh samotného jednání výkonného výboru OBRODY. Projednávání dopisu bylo pro nepřítomnost Miloše HÁJKA odloženo.

O vlastním průběhu schůzky výkonného výboru OBRODY dne 25. 7. 1989, bude dne 26. 7. 1989 zpracována samostatná informace s návrhem dalšího postupu.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení podle ustanovení § 17 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

Všem členům Komunistické strany Československa

Vážené soudružky, vážení soudruzi!

Ve volbách roku 1946 získali v českých zemích strany se socialistickým programem 80% hlasů. Kdybychom dnes udělali průzkum veřejného mínění a zjišťovali názor na socialismus, bylo by xx jeho stoupenců mnohem, mnohem méně. Je to pro nás smutná skutečnost, ale na věci nic nezměníme, nebude-li nám jasno, že je to výsledek politiky, která se ve jménu socialismu po 4 desetiletí prováděla.

Situace je dnes taková, že Československo, která před válkou patřila mezi 10 nejvyspělejších průmyslových zemí, kleslo na místo. A dnešní vedení tvrdošíjně udržuje politický systém, který je hlavní příčinou tohoto zaostávání. Odpovědnost za tento stav nesou minulá i dnešní vedení KSČ, neboť strana má od roku 1948 mocenský monopol. V podstatě se rozhoduje nikoliv ve vládních a státních orgánech, ale především ve stranických aparátech. To vše probíhá většinou mimo členskou základnu, mimo vědomí a vůli převážně většiny členů strany. Za rozhodující činitele se v okresech a krajích i velkých podnicích považují vedoucí tajemníci KSČ. Skutečná moc ve státě je soustředěna v předsednictvu ÚV KSČ a jeho sekretariátu, a uvnitř těchto orgánů jen v malém okruhu lidí.

Není nikdo, na koho by KSČ mohla přenést odpovědnost za neblahý stav společnosti. Monopol moci, který vytvořila, znamená i monopol odpovědnosti. K této odpovědnosti se však současné vedení strany nehlásí. O negativních jevech našeho života nehovoří jako o důsledcích své politiky, ale jako o něčem, co se stalo mimo tuto politiku nebo dokonce proti ní. Je přitom pravda, že hlavní viníky je třeba hledat za hranicemi: byli to Stalin a Brežněv. To však platilo jen do poloviny 80. let. Od té doby je klíč k osudům této země výhradně v rukou vedoucí skupiny KSČ. Gorbačov rozeznal prohnilost celého neostalinského systému a rozhodl se pro radikální, byť bolestné ozdravění. Přes velké obtíže v zásobování a obtížné národnostní problémy se za přestavbu ve volbách postavila převážná většina sovětských občanů, slovo perestrojka přešlo do všech světových jazyků. Gorbačov získal světovou popularitu, jaké nedosáhl žádný sovětský politik; přední světoví státníci od Mitteranda přes Thatcherovou a Kohla po Reagana a Busche se přejí úspěch přestavby.

I u nás se slovo přestavba stalo vysoce frekventovaným na stránkách tisku a na televizní obrazovce. Ale současná vedoucí garnitura je chápe značně odlišně od Gorbačova. Ten vidí přepoklad radikální ekonomické reformy v hluboké demokratické reformě politického

systému. U nás byla přijata polovičatá ekonomická reforma, zavedly se volby ředitelů, které se aparát pokouší co nejvíce zmanipulovat, ale dosavadní kroky k přípravě nové ústavy svědčí o snaze jakýmkoliv větším změnám zabránit. Takovýto postup však způsobuje, že se slovo přestavba v očích lidí profanuje, že se dále diskredituje sáma myšlenka socialismu. Jaká glasnost, jaký socialistický pluralismus, když si občan nemůže přečíst většinou ani stanovisko Štrougalovo, o Dubčekovi či Havlovi nemluvě. Jak mají lidé věřit v upřímnost Jakešových, Husákových, Fojtíkových, Hofmannových či Zavadilových slov o reformě a demokratizaci, když tito lidé po 17 let pouhá tato slova zatracovali jako výraz oportunismu, jako cestu ke kontrarevoluci!

Politiák KSČ vytvářela z komunistů privilegovanou kastu. Pražské jaro se tento vývoj pokusilo zastavit, ale normalizace ho dovedla do nebývalého stupně. Co říci, když v posledních dvou desetiletích jsou v desítkách orkesních a krajských měst budovány přednostně honosné a nákladné paláce pro sekretariáty strany, luxusní stranické hotely a rekreační střediska, sanatoria a nemocnice pro vysoké funkcionáře strany a jejich rodiny, a to i tam, kde chybí nemocnice a školy pro normálná občany. Co říci na to, že existuje dobře zásobovaná obchodní síť a nejrůznější služby pro privilegované? Tito lidé si vytvořili i systém mimořádného osobního důchodového zabezpečení tzv. zasloužilých funkcionářů, které je před veřejností bedlivě utajováno. K tomu patří i privilegia a výhody při umísťování příbuzných a dětí do škol, výhodných zaměstnání, při majetkových operacích a pod. Celý tento systém výsadního postavení části členů strany nemá nic společného se socialismem ani s kdysi deklarovanou komunistickou skromností. Spíše to připomíná feudalizaci společnosti. Není snad třeba rozvádět, jaké morální škody způsobuje tento systém institucionalizované korupce.

To pochopitelně vyvolává u většiny občanů averzi proti komunistům. My členové Obrody-Klubu za socialistickou přestavbu, kteří jsme z velké části vyloučení komunisté, přes tvrdou diskriminaci, jíž jsme po 20 let vystaveni, této paušální averzi nepodléháme a zachováváme si vůči dnešním členům strany střízlivý a diferencovaný vztah.

Je pochopitelně vážnou otázkou, zdali je ve straně dostatek politické vůle a předvídavosti i dostatek demokraticky smýšlejících členů, kteří by v samotné straně prosadili koncepci potřebných změn. Velká část členů na podstatné reformy nevěří. A mnozí na nich ani nemají zájem, protože by to ohrozilo jejich dosavadní postavení, za něž vděčí především stranické legitimaci. Ale jsou i jiní komunisté. Jsou tisíce drobných funkcionářů v národních výborech

či odborech, kteří svou obětavou činností dosáhli postavení kulturního domu, lepšího dopravního spojení, hygienických opatření a tisíce drobných kroků, které zlepšují život prostého člověka. Pro tyto funkcionáře máme slova nejvyššího uznání. Ale zároveň jim nahlas říkáme: musíte se uvědomit, že výsledky vaší práce jsou denně znehodnocovány ekonomickým systémem, který zainteresovává zaměstnance od ředitele po uklízečku na plýtvání ocelí, cementem a energií; jsou znehodnocovány politickým systémem, který umožňuje, aby garnitura odpovědná za tento stav se dvacet let držela u moci, systémem, který řadovým občanům, ani řadovým komunistům nedává možnost zvolit si jiné vedení.

Vážné zaostávání naší ekonomiky a společenská krize činí nevyhnutelným najít rychlé východisko. Jsou ovšem dvě možná východiska: klidné a explozivní. Drtivá většina lidí - a my všichni- si přeje klidné řešení. Ale zdali k němu dojde, to závisí na vás - členech vládnoucí strany. Pokojné východisko není možné nejen proti komunistům, ale ani bez nich. Nemůže proběhnout mimo stranu. Cesta k demokracii není možná svržením dnešní moci a převzetím moci opozicí. K tomuto poznatku dospěli všichni politicky myslící a střízlivě uvažující lidé; svědčí o tom poslední vývoj v Polsku a Maďarsku, stejně jako výroky a jednání směrodatných západních státníků. Tento poznatek vychází z uznání skutečnosti, že klidný vývoj k demokracii vyžaduje, aby státní správa a ekonomika nadále fungovaly normálně a bez otřesů. A tyto otřesy by nastaly, kdyby opozice, opírající se o souhlas většiny lidu, postupovala jako Husák a Jakeš v letech 1969-1970 cestou hromadných čistek, třebaže v opačném směru. Hlavám opozice v Maďarsku, Polsku, u nás i západním státníkům je jasné, že mezi komunisty je mnoho nepostradatelných odborníků a dobrých pracovníků, že by nebyl větší nesmysl, než je diskriminovat pro jejich stranickou legitimaci.

Demokratizace má dnes v Československu velmi příznivé mezinárodní podmínky. Před několika lety ani největší optimisté mezi znalci Sovětského svazu nepočítali, že by v jeho čele mohl stanout muž tak oddaný myšlenkám humanismu, demokracie, míru, a takového státnického formátu, jakým je Michail Gorbačov. Státnickou moudrost prokazují i prezident Busch a další významní západní politici, v Maďarsku a Polsku pak většina předáků jak vládnoucí strany, tak opozice. Díky moudrosti předních světových státníků končí studená válka a miliardy určené dosud na zbrojení mohou být lidem k užitku. To ovšem bylo umožněno tím, že SSSR a USA na sebe přestaly pohlížet jako na nepřátele. Jen naše oficiální propaganda se nadále snaží líčit západní vládnoucí kruhy jako ďábla, který proti nám vede psychologickou válku a nemá málem jiné starosti, než prostřednictvím

svých diverzních center rozvracet socialismus. To není náhodné. Je to tím, že se u nás zuby nehty drží u moci garnitura, jejíž jediná schopnost spočívala v plnění Brežněvových příkazů. A aby se udržela, straší vás vymyšleným nebezpečím kontrarevoluce. Říkáme vám s plným vědomím odpovědnosti: nejde o převzetí moci opozicí, jde o to, aby odešli Jakeš, Husák, Fojtík, Hofmann, Zavadil, Indra - ti, kteří mají největší odpovědnost za normalizační stagnaci, čekají na pád Gorbačova a jsou hlavní brzdou na cestě k nápravě. Za jejich vlády jsme se dočkali situace, že Československo, které bylo před 21 LETY PŘEDVOJEM DEMOKRATIZACE, tvoří dnes s NDR, Rumunskem a Albánií poslední evropské ostrovy neostalinismu.

Skoncovat s tímto neblahým stavem je především povinností členů vládnoucí strany. A je nutné, abyste si toho byli vědomi. Nejde o to en bloc odmítat usnesení ÚV nebo stanovy. Ale v usneseních jsou věty o demokratizaci, ve stanovách jsou zakotveny takové zásady jako právo na kritiku nebo volitelnost všech funkcionářů zdola. Jde o to, abyste tyto zásady brali vážně, abyste své představitele brali za slovo. Pokojná změna je ještě možná, ale je už za pět minut dvanáct. Přestavba naší ekonomiky je stejně nutná, jako bude bolestná. Proto vyžaduje demokratickou přestavbu politického systému a nové politické vedení. To musí mít politickou odvahu říci lidem, jak na tom jsme a žádat od nich oběti. A ty může žádat pouze vedení, které bude mít důvěru většiny lidu.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (§ 17 odst. 3 zákona č. 412/2005 Sb. ve znění pozdějších předpisů) dnem 1. 1. 2008

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

O B R O D A Klub za socialistickou přestavbu

Prohlášení k dvacátémuprvnímu výročí 21.srpna 1968
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Českoslovenští občané spolu s demokratickým světem si letos již po jednadvacáté připomínají vojenskou intervenci pěti států Varšavské smlouvy do Československa. Datum 21. srpna 1968 je významný mezníkem v novodobých dějinách našich národů. Následující vývoj naplnil tyto události novým smyslem; pomohl lépe pochopit význam tehdejších dějů a sil, které v něm působily.

Dnes už je jasné, že tento den nebude oslavován jako den vítězství nad kontrarevolucí, jako den internacionální pomoci a záchrany socialismu v Československu, jak o to někteří politikové usilovali. Naopak, bude to navždy den hanby, kdy se spojily síly mezinárodního stalinismu a zpátečnictví se stalinisty domácí i a použily své oztrojené moci, aby potlačily demokratické hnutí za svobodu a demokratický socialismus v Československu.

Během následujících 21 let se mnoché událo. Postupem demokratizace a destalinizace v Sovětském svazu a v některých socialistických zemích, odhalováním zločinů stalinismu a neostalinismu v SSSR i na mezinárodním poli je stále jasnější, jaký charakter a jaké cíle sledovala oztrojená intervence v Československu. Šlo o to zabránit suverénnímu a svobodnému rozvoji Československa, znovu ho podřídit cílům a politice jednoho centra, potlačit demokratické hnutí a obnovit stalinismus, zafixovat rozdělení světa, obnovit hrozbu vojenské síly a války. Již tehdy to byla absurdní a konzervativní politika. Politický vývoj od té doby jednoznačně potvrdil, že ti, kteří nařídili a podporovali vpád na československé území, udělali obrovskou vojensko-politickou chybu, která způsobila obrovské škody všem.

Na dlouhou dobu znemožnila naléhavé ekonomické reformy, zabránila postupu již zrajících demokratizačních procesů v socialistických zemích a nové politice mezi socialistickými zeměmi a ostatním světem, zkomplikovala mezinárodní situaci, prohloubila nedůvěru mezi státy a národy.

Víme, že všechny tyto otázky se znovu dostaly na pořad dne a že jejich řešení je aktuální ve všech státech, jejichž vojska v noci 21. srpna 1968 okupovala Československo. Jsme přesvědčeni, že bez ohledu na politické taktizování bude vojenská intervence do Československa jednoznačně a bezvýhradně odsouzena. Říkají to i naši

přátelé v Sovětském svazu, v Maďarsku i v Polsku. Víme však také, že takovému hodnocení se pod různými záminkami brání současné politické vedení v ČSSR. Vzniká paradox, že politické vedení země, která byla přepadena vojenskou silou pěti zemí, se brání uznat, že tento akt byl hrubým pošlapáním národní a státní suverenity Československa, mezinárodního práva i Varšavské smlouvy, že to byl akt, který nedlouho zabránil pokračovat v politických reformách v Československu. Paradoxní je také to, že země, která již před více než dvaceti lety přišla jako první s promyšlenou ekonomickou a politickou reformou, již jsme si zvykli nazývat obrodou socialismu, je dnes konzervativním článkem obrodného procesu socialistického společenství.

Jediným možným východiskem z této situace je radikálně vyčistit ovzduší našeho společenského života, říci úplnou a nezakrytou pravdu o lidech a událostech té doby a vyvodit z toho důsledné politické závěry. Přestavba našeho života, která je nevyhnutelná, získá tak správný obsah a širokou podporu obyvatelstva.

Bohužel, mnohé jevů svědčí o tom, že určité vládnoucí kruhy u nás krátkozrace brání kritickému a objektivnímu hodnocení událostí té doby a omezení svou stranickou sobeckostí a mocenskými zájmy tvrdošíjně setrvávají na stanoviscích, která jsou svými důsledky protispolečenská.

Chovají se jako všechny nedemokratické a zpátečnické režimy v lidských dějinách, které v krizových situacích vždy používaly mocenských a represivních prostředků, aby vyprovokovaly střetnutí různých společenských sil a využily tohoto střetu k oddálení svého pádu a k zabránění potřebnému progresivnímu společenskému pohybu. Je to zhoubná a protilidová politika.

Dosavadní pomalý a nedůsledný postup přestavby naší společnosti prokazuje, že lidé, kteří představují moc v Československu, jsou svou politickou minulostí i myšlenkovým založením natolik negativně spjati s událostmi r. 1968 a dvacetiletým následujícím "normalizačním"-stagnačním vývojem nechtějí a nemohou prokázat principiální přístup k demokratické obrodě naší společnosti. Má-li být demokratická obroda společnosti kvalitativně novou etapou v jejím vývoji, pak vyžaduje nové politické myšlení a jednání a nové politické garnitury.

Znovu zdůrazňujeme, že při řešení našich společenských protiklad[illegible] nejsme pro konfrontační [illegible] 239

Jsme naopak pro rovnoprávný dialog všech konstruktivních proudů společnosti, pro její skutečnou demokratickou přestavbu, jsme pro nerozlučné spojení demokracie a socialismu, pro duchovní obrodu společnosti. Jsme však také proti pouhému předstírání přestavby našeho politického a hospodářského života, proti licoměrnosti a taktizování.

V souvislosti s blížícím se 21. výročím vpádu cizích vojsk do Československa se množí varovné signály, že mocensky privilegované vrstvy jsou schopné, ochotné, připravené zorganizovat a vyprovokovat konflikty a použít v nich bezohledně mocných represivních prostředků, kterými vládnou. Takové myšlení a jednání považujeme za zhoubné. Bez ohledu na to, jak se tato moc a nebo její části chovají, je důležité, aby se československá demokratická veřejnost nedala vyprovokovat k činům a jednání, které by mohlo být zneužito k nasazení ozbrojených složek a k vyostření současné politické situace. Odsouzení zásahu 21. srpna 1968 a následující normalizace se musí dít v klidu a důstojně, pomocí věcných argumentů a požadavků. V takovém postoji nejsme osamoceni. Budou nás podporovat tisíce přátel doma, na Východě i na Západě.

Je mnoho otázek na které bude třeba pravdivě a objektivně odpovídat. Proto vyzýváme naše občany, aby 21. výročí srpnové invaze do Československa bylo předmětem věcných argumentovaných diskusí na pracovištích, ve školách, kulturních a politických institicích, ve veřejných informačních prostředcích, tisku, rozhlasu i televizi. Tohoto dialogu se sami chceme aktivně zúčastnit svými poznatky, studiem i životními zkušenostmi, které všemi námi dostupnými prostředky budeme zveřejňovat.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (§ 19 odst. 1 zák. č. 412/2005 Sb.)